

Mirka Argillander & Henna Hertsi

VARHAISKASVATUSYKSIKÖIDEN RYHMIEN PERUSTAMINEN

Varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemykset lapsiryhmien
perustamisen takana olevista tekijöistä

TIIVISTELMÄ

Argillander Mirka & Hertsu Henna: Varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemykset lapsiryhmien perustamisen takana olevista tekijöistä.

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta, varhaiskasvatus

Maaliskuu 2022

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää varhaiskasvatuksessa työskentelevän henkilöstön näkemyksiä lapsiryhmien perustamisen takana olevista tekijöistä. Varhaiskasvatussyksiköiden ryhmien muodostamista säätelevät Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018), varhaiskasvatuslaki (2018) sekä valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (2018). Valtakunnalliset asiakirjat antavat mahdollisuuden perustaa lapsiryhmiä eri tavoin, kunhan varhaiskasvatuksen tavoitteet saavutetaan. Lapsiryhmien muodostamisessa on huomioitava lasten ikä, sisarusuhteet, pedagogiikka sekä mahdollinen tuen tarve. Tutkimuksessa haluttiin selvittää, mitkä tekijät säätelevissä asiakirjoissa nousevat ryhmien muodostamisen taustatekijöiksi. Lapsiryhmien muodostamista ei ole juurikaan Suomessa tutkittu. Taustatekijöiden lisäksi tutkittiin, miten ryhmien muodostamista haluttaisiin kehittää. Tutkimuksen taustateorian teemat nostettiin varhaiskasvatusta ohjaavista asiakirjoista, ryhmien muodostamista ohjaavista osioista. Teemoja ovat lapsiryhmä, henkilöstörakenne ja mitoitus, varhaiskasvatussyksikön tilat sekä varhaiskasvatuksen pedagogiikka.

Tutkimusaineiston kerääminen rajattiin varhaiskasvatuksen henkilökunnasta pääasiallisesti varhaiskasvatussyksiköiden johtajiin. Varhaiskasvatussyksikön johtajat vastaavat varhaiskasvatussyksiköiden asiakasvalinnoista. Varhaiskasvatuksen opettajien näkemykset haluttiin tutkimukseen mukaan, koska lapsiryhmien muodostamisen vaiheessa johtajat tekevät yhteistyötä henkilökunnan kanssa. Aineisto kerättiin Päijät-Hämeestä kolmesta varhaiskasvatussyksiköstä. Haastateltavana oli kolme varhaiskasvatussyksikön johtajaa sekä yksi varhaiskasvatuksen opettaja. Vastajien vähäisestä määrästä johtuen tutkimuksen aineisto painottui lopulta varhaiskasvatussyksikön johtajien näkemyksiin. Haastattelurunkona toimi puolistrukturoitu haastattelupohja. Haastattelut toteutettiin etäyhteytenä Zoom-viestintäsovellutuksen avulla joulukuussa 2021. Aineistoanalyysi toteutettiin sisältöanalyysin avulla. Litteroinnin jälkeen aineisto luokiteltiin tutkimuskysymysten mukaisesti. Luokittelussa hyödynnettiin värikoodausta. Pääluokat tiivistettiin aineistosta luokittelun kautta analysoitavaksi tutkimuskysymyksittäin.

Analysista johdettiin johtopäätökset tutkimuskysymyksittäin. Lapsiryhmien muodostamista säätelevimmäksi tekijäksi varhaiskasvatusta ohjaavista asiakirjoista nousi henkilöstörakenne. Yksikön tilat vaikuttavat henkilöstörakenteeseen määrittellen henkilöstön määrän. Henkilöstön määrä yksikössä tilojen kanssa määrittelee puolestaan minkä ikäisiä lapsia hakijoista yksikköön voidaan ottaa. Kehitystä lapsiryhmien perustamisesta haluttiin viedä suuntaan, jossa ryhmäkokoja pienennettäisiin. Henkilöstön pätevyyttä haluttaisiin huomioitavan enemmän ryhmän täyttämävaiheessa. Kehitystä haluttiin lisäksi yksiköiden vastuun kasvattamisena ja vapautena poiketa toimintatavoista asiakaspaikkojen täyttämisenä. Saatuja tuloksia ei voida kuitenkaan yleistää tutkimuksen pienuuden takia.

Avainsanat: varhaiskasvatus, lapsiryhmä, varhaiskasvatussyksikkö, varhaiskasvatussyksikön johtaja

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	TEOREETTINEN KONTEKSTI	7
2.1	LAPSIRYHMÄN MÄÄRITTELY	7
2.2	VARHAISKASVATUKSEN LAPSIRYHMIÄ OHJAAVAT ASIAKIRJAT	8
2.2.1	<i>Henkilöstön rakenne sekä mitoitus</i>	9
2.2.2	<i>Varhaiskasvatusyksikön toimitilat</i>	9
2.2.3	<i>Oppimisympäristö</i>	11
2.2.4	<i>Varhaiskasvatuksen pedagogiikka</i>	12
2.3	AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	14
3	TUTKIMUKSEN SUUNNITTELU	16
4	TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	17
4.1	TUTKIMUSKYSYMYKSET	17
4.2	AINEISTON KERUU	18
5	AINEISTON ANALYYSI	20
5.1	ANALYYSIMENETELMÄ	20
5.2	ANALYYSI JA JOHTOPÄÄTÖKSET	21
5.2.1	<i>Millaisin perustein varhaiskasvatuksen lapsiryhmiä perustetaan varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen kautta?</i>	21
5.2.2	<i>Millaisin kriteerein varhaiskasvatuksen lapsiryhmiä tulisi varhaiskasvatuksessa kehittää?</i>	25
5.3	JOHTOPÄÄTÖKSET	30
6	POHDINTA	32
6.1	YHTEENVETO	32
6.2	JATKOTUTKIMUSIDEAT	35
6.3	EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	35
6.4	TUTKIMUKSEN RAJOITTAVAT TEKIJÄT	37
	LÄHTEET	38
	LIITE	43

1 JOHDANTO

Kandidaattityömme käsittelee varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemyksiä lapsiryhmien perustamisen takana olevista tekijöistä ja se toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tutkimuksessamme varhaiskasvatus käsittää sekä itse varhaiskasvatuksen että esiopetuksen, koska tutkimukseen osallistuneissa varhaiskasvatusyksiköissä oli myös esiopetustaryhmiä. Vuoden 2021 pandemia-aikana mediassa nousee vahvasti esiin varhaiskasvatuksen kuormitus ja useasti lapsiryhmät esiintyvät yhtenä tekijänä, oli sitten puhe varhaiskasvatuksen laadusta tai kuormituksesta. Esimerkiksi Yle uutisoi, että opetusministeriöstä ollaan aloittamassa selvitystä vuonna 2021, jossa kartoitetaan lainsäädännöllisiä menetelmiä erityisesti lapsiryhmiin kiinteästi vaikuttavasta henkilöstömitoituksesta (Salumäki, 2021).

Lapsiryhmä on ympäristö, jossa varhaiskasvatus toteutetaan. Koska vaikuttaa siltä, ettei nykypäivän lapsiryhmien muodostamista ole juurikaan tutkittu, on mielestämme syytä lähestyä tätä tutkimuskohdetta varhaiskasvatuksen henkilöstön tämänhetkisten näkemysten kautta. Varhaiskasvatusta ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018), Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014), varhaiskasvatuslaki (2018) sekä valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 23.8.2018/753 ja nämä asiakirjat antavat hyvin vapaat kädet lapsiryhmien perustamiseksi. Henkilöstömitoitus on ainoa, joka rajoittaa selkeimmin ryhmien muodostamista.

Henkilöstömitoitus ei kuitenkaan ole ainoa ryhmän muodostamiseen vaikuttava tekijä. On siis perusteltua mielestämme tutkia lapsiryhmien muodostamista ja sen takana esiintyviä tekijöitä. Kandidaattityömme on pienimuotoinen, joten sen pohjalta ei pysty tekemään yleistyksiä. Koemme, että se voi kuitenkin antaa suuntaviivaa olisiko tarvetta tutkia enemmän lapsiryhmien muodostamista varhaiskasvatusyksiköissä sekä mahdollista tarvetta lapsiryhmien muodostamisen kehittämisestä.

Tutkimuksemme tavoitteena on selvittää varhaiskasvatusyksiköiden henkilökunnan näkemyksiä siitä mitkä tekijät vaikuttavat tällä hetkellä lapsiryhmien muodostamiseen. Lisäksi halusimme selvittää, miten henkilöstön näkemyksen mukaan lapsiryhmien muodostamista tulisi kehittää. Tutkimus toteutetaan laadullisena tutkimuksena ja aineisto kerätään haastattelun muodossa. Vallitsevan koronatilanteen takia haastattelu järjestetään etänä Zoom- viestintäohjelmiston välityksellä.

Tutkimus painottuu suurimmaksi osaksi varhaiskasvatusyksiköiden johtajiin. Asiakasvalinnat varhaiskasvatusyksiköihin tekevät varhaiskasvatusyksikön johtajat ja johtajat ovat myös yksikön pedagogisia johtajia, jolloin he ovat suurella vaikutuksella minkä ikäisiä lapsia yksikköön tulee sekä minkälaista pedagogiikkaa yksikössä toteutetaan. Varhaiskasvatuksen opettajat ovat vastuussa pedagogiikan toteutumisesta lapsiryhmässä, joten heidän näkemyksensä toimivasta lapsiryhmästä on mielestämme myös tärkeä kuulla.

Aineiston analysointi toteutetaan sisällönanalyysillä, missä alkuperäiset lauseet jaetaan osiin, pelkistetään yksinkertaisempaan muotoon ja sitten luokitellaan. Tuloksista ilmenee niitä tekijöitä, joista kentällä kuulee jonkin verran puhuttavan. Ryhmän muodostumista näyttää näissä yksiköissä tällä hetkellä ohjaavan suurimmaksi osaksi henkilöstörakenne, yksikössä tapahtuva yhteistyö eri toimijoiden välillä, toimintatila, ryhmäkoko tai suhdeluku, lasten yksilöllisyys, ryhmän ikärakenne sekä valtion kehittämishankkeet. Osaa näistä luokista määrittää valtakunnalliset asiakirjat, minkä johdosta ne varmasti ovat aineistossa läsnä. Ryhmän muodostamista tulee haastateltavien mukaan kehittää miettien ryhmäkokoja tai suhdelukua, henkilöstörakennetta, henkilöstön vastuullisuutta, toimitiloja, tutkimustiedon hyödyntämistä sekä lasten yksilöllisyyttä, johon sisältyy lapsen turvallisuudentunne.

Kuten aikaisemmin jo mainitaan, löytyy tutkimusta varhaiskasvatuksen lapsiryhmien muodostamisesta 2000-luvulta hyvin vähän. Aihetta sivuavia opinnäytetöitäkään ei löydy montaa ja niissäkin lapsiryhmän muodostamista käsitteleviä tekijöitä vain sivuttiin lyhyesti. Esimerkiksi Sahimäen ja Soranummen vuoden 2014 opinnäytetyössä mainitaan lapsiryhmien muodostaminen, mutta he syventyvät työssään lapsiryhmän sisällä oleviin ryhmämuotoihin eivätkä havainnoi tekijöitä, jotka ovat ylipäättänsä lapsiryhmän perustamisen takana.

Toinen esimerkkinä mainittava tutkimus on Viitalan kirjoittama pro gradu vanhempien sekä varhaiskasvatuksen työntekijöiden käsityksistä ryhmän muodostamisen perusteista. Tämäkin tutkimus käsittelee ryhmän muodostumista, mutta siellä myös keskitytään pienryhmätoimintaan ja niiden käyttämisen perusteluihin. Löytämämme opinnäytetöiden vähyys on yksi tekijä, joka kannustaa meitä tutkimaan aihetta.

2 TEOREETTINEN KONTEKSTI

2.1 *Lapsiryhmän määrittely*

Lapsiryhmä on toiminnan kohde varhaiskasvatuksessa. Helenius (2008, 53) nimeää lapsiryhmän yhdeksi pedagogisen prosessin tekijäryhmäksi, missä opettaja toimii ohjaavana osapuolena. Lapsiryhmä taas muodostuu Pihlajan (2019) mukaan jo kolmesta lapsesta. Ryhmän muodostuessa sen moninaisuus on tärkeä huomion kohde aikuiselle. Tämä toimii pedagogiselta näkökulmalta rikkautena sekä monipuolistavana oppimisympäristönä. (Eerola-Pennanen & Turja, 2017, 156)

Ryhmässä jokainen jäsen löytää paikkansa riittävän ajan kuluttua ja ryhmän olemus myös muuttaa jäsenten käyttäytymistä suhteessa sen ulkopuoliseen toimintaan. Erilaiset ryhmät myös tuovat erilaisia piirteitä esiin jäsenissään. (Pihlaja, 2019) Ryhmän muodostus on ainakin jossain määrin ennakoitava tapahtuma jakautuen yleensä neljään eri vaiheeseen; alkutilanne, kuohuntavaihe, ytimen kiinteytyminen sekä erkaantuminen. Aikuisen päärooli on ohjata syntynyttä prosessia, jolloin hänellä on suuri vaikutus lapseen. Aikuisen on tärkeä myös pysyä aktiivisena ryhmän muodostumisessa, jotta kukaan lapsi ei jäisi yksin tai joutuisi lasten keskeisten konfliktien uhriksi. Lapset yksilöinä tuovat oman persoonansa toisten joukkoon ja näin ohjaavat myös toisia lapsia omalla toiminnallaan. Ryhmän ja opettajan tehtävä on kuitenkin kasvattaa lapsista vastavuoroisia, toista kunnioittavia sekä oikeudenmukaisia yksilöitä. (Helenius, 2008)

Varhaiskasvatuksen lapsiryhmien muodostamista ohjaavat valtakunnalliset asiakirjat. Näitä asiakirjoja ovat varhaiskasvatuslaki 540/2018 (myöhemmin VKL 540/2018), Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, Esiopetuksen opetussuunnitelma 2014 sekä valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 23.8.2018/753. Edellä mainittujen asiakirjojen lisäksi tilasuunnitteluun ja päiväkotirakentamiseen vaikuttavat luonnollisesti

rakentamista säätelevät lait sekä asetukset, kuten esimerkiksi Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999 ja Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017 (Ympäristöministeriö, 2022).

2.2 Varhaiskasvatuksen lapsiryhmiä ohjaavat asiakirjat

Suomen varhaiskasvatuslaissa (540/2018), Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) sekä Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) ei määritellä tarkkaan, miten varhaiskasvatuksen lapsiryhmät on muodostettava. Varhaiskasvatuslain (540/2018, 34§) mukaan lapsiryhmien muodostaminen sekä ryhmätilojen suunnittelu ja hyödyntäminen täytyy tapahtua niin, että varhaiskasvatukselle määrätyt tavoitteet kyetään saavuttamaan. Varhaiskasvatuslaissa (540/2018, 3§) on kymmenen tavoitekohtaa, joissa kiteytyy lapsen tasa-arvoisen kasvun, terveyden sekä turvallisuuden takaaminen sekä lisäksi pedagogisesti suunnitellun toiminnan tavoite. Kunnille itselleen jää määriteltäväksi tilojen käytön suunnittelu, esimerkiksi siltä osin paljonko neliöitä varhaiskasvatusyksikössä on yhtä lasta kohden.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) ryhmien muodostamisesta puolestaan todetaan, että ne voidaan muodostaa eri tavoin huomioiden ikä, sisarusuhteet tai tuen tarve (Opetushallitus, 2018, 13). Esiopetuksen opetussuunnitelmassa (2014) ei löydy edes tämän vertaa mainintaa ryhmän muodostuksesta. Ainoastaan puhutaan ryhmien monimuotoisuudesta ja kuinka lapsia tulee rohkaista yhteistyöhön sekä osallistumaan jäseneksi ryhmässä. Tämä vaatii lapselta toisten huomioimista sekä kunnioittamista yksilötasolla. Esiopetussuunnitelman laadinnassa tulee kuitenkin ottaa huomioon paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma. (Opetushallitus, 2014)

Lapsiryhmien muodostamista rajoittavista säädöksistä merkittävin on valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 23.8.2018/753, jossa säädellään henkilöstömitoitus varhaiskasvatuksessa. Koska tarkempia rajoituksia lapsiryhmien perustamisesta ei ole, antavat ohjaavat varhaiskasvatuksen asiakirjat varhaiskasvatusyksiköille vapaat kädet muodostaessa erilaisia ryhmiä omien tarpeiden mukaisesti, kunhan lain määrittelemät asiat toteutuvat. Asiakirjoista on tärkeää huomioida, että niin varhaiskasvatuslaissa (540/2018)

kuin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus, 2018) painotetaan useaan otteeseen pedagogiikkaa ja Varhaiskasvatuksen perusteissa se mainitaan lapsiryhmien muodostamisen osatekijänä (Opetushallitus, 2018, 13).

2.2.1 Henkilöstön rakenne sekä mitoitus

Kuten edellisessä kappaleessa mainittiin, säätelevät henkilöstöä koskevat lait ja asetukset lapsiryhmän muodostamista eniten. Varhaiskasvatusyksikön henkilöstörakenteen kelpoisuus on kirjattu varhaiskasvatukseen lukuun 6 (VKL 540/2018). Laissa on ilmoitettu niin päteväksi soveltuvan varhaiskasvatuksen opettajan ammattikoulutus kuin varhaiskasvatuksen lastenhoitajan pätevyys. Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 23.8.2018/753 määrittelee tarkemmin tämänhetkisen henkilöstömitoituksen eli paljonko lapsia saa olla yhdellä aikuisella kerralla varhaiskasvatusryhmässä. Asetus sisältää niin varhaiskasvatusyksikön kuin perhepäiväkodin henkilöstömitoituksen sekä kelpoisuuden varhaiskasvatuksen lastenhoitajan opinnoista ja perhepäivähoitajasta.

Asetuksen 23.8.2018/753 1§ mukaan varhaiskasvatusyksikössä saa olla yhdellä lain (VKL 540/2018, 26–28 §) asettaman ammatillisen pätevyyden omaavalla henkilöllä enintään seitsemän yli kolmevuotiasta lasta. Lasten päivittäinen hoitoaika on yli viisi tuntia päivässä. Alle kolmevuotiaiden kohdalla määrä on neljä. Yli kolmevuotiaiden lasten kohdalla, joiden hoitoaika on alle viisi tuntia päivässä, on varhaiskasvatusyksikössä oltava vähintään yksi henkilö 13 lasta kohden, jolla on lain (VKL 540/2018, 26–28 §) mukainen ilmoitettu ammatillinen pätevyys. Henkilöstömitoituksesta poiketaan varhaiskasvatustlain (540/2018, 35§) mukaan vain, jos varhaiskasvatusyksikössä on yksi tai useampi 15 a §:n 2 tai 3 momentissa kuvattu tuen tarpeinen tai vammaisen lapsi, jolla ei ole avustajaa.

2.2.2 Varhaiskasvatusyksikön toimitilat

Valtakunnalliset varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat eivät tällä hetkellä määrittele varhaiskasvatusyksiköiden tiloja tarkasti. Varhaiskasvatusyksiköitä

perustettaessa on suunniteltava lapsille kohdistettua toimitilaa. Tällä toimitilalla tarkoitetaan tiloja, joissa lapset leikkivät, tutkivat ja oppivat, lepäävät sekä ruokailevat. (Opetushallitus, 2018, 28–29, Tampereen tilapalvelut, 2022, 4.1.1)

Varhaiskasvatuslaissa varhaiskasvatusyksiköiden tilojen suunnittelua määrittelevät seuraavat asiat: tilojen on oltava turvallisia, asianmukaisia sekä terveellisiä huomioiden esteettömyys (VKL 540/2018, §10). Opetushallituksen sivuilla todetaan, että tilojen suunnittelua ohjaavat turvallisuus- ja terveysohjeistukset sekä määräykset. Kuitenkaan tilojen mitoitukseen ei ole sitovia ohjeistuksia. Opetushallituksen sivustolla mainitaan, että tilamitoitusohjeita on Rakennustieto Oy:n julkaisemissa maksullisissa RT-ohjekorteissa. (Opetushallitus, 2022) Jokaiselle kunnalle jää velvoite tehdä omat varhaiskasvatusyksiköiden tilojen suunnitelmat, joista käyvät ilmi muun muassa ryhmätilojen neliömäärät per lapsi. Suomessa voi järjestää varhaiskasvatusta niin varhaiskasvatusyksiköiksi rakennetuissa rakennuksissa kuin entisissä yksityisissä asuinrakennuksissa tai kerrostalohuoneistoissa, kunhan asetetut kriteerit turvallisuudesta, asianmukaisuudesta sekä terveellisyydestä toteutuvat.

Rakennustieto Oy:n sivuston ohjekortissa suositellaan, että aloittaessa varhaiskasvatusyksikön rakennusprojektia olisi hyvä pohjalle luoda pedagoginen suunnitelma, joka pohjautuu yksikkökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan, kaikista mahdollisista tiloissa tapahtuvista pedagogisista toiminnoista sekä tavoitteista. Varhaiskasvatusyksiköihin suositellaan toimintatilaa suunnitellessa 7–8 m² tilapaikkaa kohden. Tämä 7m² määritelmä tilasuunnitelmista on mahdollisesti johdettu ympäristöministeriön asetuksesta asuin-, majoitus- ja työtiloista 1008/2017, jossa sanotaan työ-, asuin- tai majoitustilan huonealan oltavan vähintään 7m². Tilapaikkaluvulla tarkoitetaan yhtäaikaisesti varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten enimmäismäärää. Toimintatiloihin huomioidaan toiminta-alueet sekä lasten käytössä olevat yhteistilat. Yhtä toimintatilaa ei suunnitella tiettyyn tarkoitukseen kuten esimerkiksi nukkumiseen vaan toimitilassa huomioidaan kaikki tarvittavat lasten päivittäiset toiminnot toteutettaviksi. Muutettaessa jotain tilaa varhaiskasvatuskäyttöön ei suosituksia neliöiden suhteen kovin paljon ole merkitty. Muutostöitä varten huomioon otetaan ainoastaan äänenvaimennus ja –eristys, valaistus sekä ilmanvaihto. (Rakennustieto Oy, 2019)

Nämä Rakennustieto Oy:n suositukset ohjeessa siis huomioidaan uutta yksikköä rakennettaessa ja ne ovat vain laskennallisia. Erikseen ei ole neliömääriä määritetty, kun jotain tilaa muutetaan varhaiskasvatuksen käyttöön. Näillä uskoisimme tarkoitettavan vanhoja valmiiksi rakennetut rakennukset, joita ei olla alun perin suunniteltu kyseiseen toimintaan. Arvioitaessa vanhaa olemassa olevaa rakennusta huomioidaan varmasti samoja neliömääriä suhteessa lasten määrään hyväksyttäessä rakennusta muutettavaksi uuteen käyttötarkoitukseensa esimerkiksi wc/pesutilojen riittävyuden puolesta. Suosituksia tarkasteltaessa on otettava silti huomioon, että mikään asiakirja ei määritä tai velvoita, montako lasta oikeasti tietyn kokoiseen tilaan pitäisi sovitaa.

Kaupunkien tilasuunnitelmissa huomioidaan samoja tekijöitä kuin Rakennustieto Oy:n suosituksissa kuten mahdollisuus jaettuun toimintaan sekä levon mahdollisuuteen päivän aikana. Suunnitelmista löytyy ryhmien wc-tilojen suunnitelmat sekä yhteistilojen perustelut. Tilojen tarkoituksenmukaisuus huomioidaan lasten näkökulmasta. Lasten käyttöön tarkoitettua tilaa eli ns. hyötyalaa suunnitellaan tällä hetkellä lapsille vähintään 7m² ainakin kahdella paikkakunnalla. (Keskiuudenmaan ympäristökeskus, 2022. Tampereen tilapalvelut, 2022) Tästä 7m² määritelmästä on poikkeaviakin suunnitelmia, joissa neliöitä sallitaan vähemminkin lasten käyttöön laskettavaksi kuten esimerkiksi Oulussa määritelmä on 4–10 m² per lapsi (Oulun seudun ympäristötoimi, 2020). Oulun neliömäärä ohjeistus vastaa vuodelta 1980 löytyvää Sosiaalishallituksen tuottamaa ohjeistusta varhaiskasvatusyksiköiden toimitilojen suunnittelusta (Sosiaalishallitus, 1980, 23) ja poikkeaa Rakennustieto Oy:n suosituksista. Nämä suunnitellut hyötyalat kaupungeilla ovat kuitenkin tärkeitä, sillä ne kuuluvat kiinteästi lasten oppimisympäristöön, joten niitä olisi suunniteltava riittävästi monipuolisen toiminnan takaamiseksi.

2.2.3 Oppimisympäristö

Lasten oppimisympäristö on monipuolinen käsite, se sisältää niin fyysisen, psyykkisen kuin sosiaalisen ulottuvuuden. Oppimisympäristö käsitteellä tarkoitetaan lasten käyttämiä tiloja ja ympäristöjä kuten ryhmätilat ja ulkoalueet. Käsitteeseen kuuluvat myös oppimista ja kehitystä tukevat välineet ja tarvikkeet sekä näiden lisäksi sosiaaliset yhteisöt, joissa lapsi toimii. Fyysinen

oppimisympäristö rakentuu fyysisistä rakenteista kuten tiloista, huonekaluista tai rakennetuista leikkipuistoista. Fyysiset tilat muodostavat puitteet, joissa toimintaa voidaan ohjata sekä rajata.

Yhteisöllinen oppimisympäristö koostuu yhteisöistä, joissa lapsi toimii arjessaan, kuten esimerkiksi varhaiskasvatusryhmästä. Yhteisölliseen oppimisympäristöön liittyy yhteisön yhdessä luodut toimintasäännöt sekä mahdollisuus osallistua yhteisönsä toimintaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) kehoitetaan rakentamaan näitä oppimisympäristöjä lasten kanssa. Monipuolinen oppimisympäristö tukee lasten uteliaisuutta tutkia ja kannustaa aktiiviseen leikkimiseen sekä liikkumiseen. Toisaalta oppimisympäristö antaa lisäksi mahdollisuuden lapselle rauhoittua ja keskittyä. Oppimisympäristöt mahdollistavat omalta osaltaan monipuolisen pedagogisen toiminnan varhaiskasvatuksessa. (Opetushallitus, 2018, 28–29, Raittila & Siippainen, 285–288)

2.2.4 Varhaiskasvatuksen pedagogiikka

Pedagogiikka mainitaan lapsiryhmien muodostamisen perustamisen osatekijöiksi ja on oleellinen osa suunniteltua varhaiskasvatusta (Opetushallitus, 2018, 3–4, 13, Rakennustieto Oy, 2019, RT 103083). Hellströmin (2008) mukaan pedagogiikka käsitteenä sisältää monia merkityksiä ja on ajan saatossa muuttunut paljon. Suomessa kyseistä käsitettä käytetään viidessä eri merkityksessä: kasvatustieteen yhteydessä synonyymina, kasvatus- ja opetusopin mukana, kasvatustieteen opetuksen ja tutkimuksen kuvaajana, tarkoittamassa yksinkertaisesti opetus- ja kasvatustaitoa sekä kasvatuksellisenä suuntauksena. Pedagogiikka on nykyään korvannut didaktiikan, koska tähän taas on maailmalla jokseenkin negatiivinen asennoituminen. Koulumaailmassa jokaisella opettajalla on tapansa järjestää luokkansa opetus oman näkemyksensä mukaan, mikä myös kuvastaa pedagogiikkaa. Koulutasolla pedagogiikka viittaa koko instituution yhtenäiseen näkemykseen opetuksen järjestämisestä, joka perustuu opetussuunnitelman vaatimukseen. (Hellström, 2008)

Pedagogiikan ollessa yhteydessä kontekstiinsa on sitä käsiteltävä siitä käsin. Varhaiskasvatusta ohjaava pedagogiikka määritellään Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 17) tavoitteelliseksi toiminnaksi lasten oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta. Pedagogiikan suunnitelmallisuus pohjautuu kasvatusta ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon ja sitä johtaa sekä toteuttaa ammattihenkilöstö (Opetushallitus, 2018, 17).

Varhaiskasvatussuunnitelmassa (2018) puhutaan lasten oppimisympäristöstä, mutta Raittilan (2013) mukaan pitäisi enemmän puhua lasten pedagogisesta toimintaympäristöstä. Tässä käsitteellä pedagoginen tarkoitetaan, että varhaiskasvatuksen ydin tulisi muodostua lapsen kasvatuksesta, opetuksesta sekä kehityksen tukemisestä. Kyseessä ei ole jo valmiiksi olemassa oleva miljöö vaan se on koko ajan muovautuva talon sisäisten arjen toimintatapojen sekä yhteiskunnan ja kulttuurin toimesta. Myös sisällä sekä ulkona yhteistyössä toimivat tahot muokkaavat tätä omien näkemystensä kautta. Pedagogista toimintaympäristöä toteutetaan myös leikkialuepedagogiikkana, joka yhdistyy pienryhmätoimintaan asianomaisten henkilöstön toimesta tietyssä ajankohtana jaetuissa leikkipisteissä. (Raittila, 2013)

Helenius (2008) kirjoittaa, että pedagoginen prosessi muodostuu erilaisista osatekijöistä, joista lapsi määritetään toiminnan keskiön ylläpitäjänä. Ryhmän ohjaus lasten yksilöllisten piirteiden huomioimisen kautta vaatii lastentarhanopettajalta tarkempaa keskittymistä sekä omistautumista varsinkin lasten ollessa kaikista nuorimmaisten ryhmän jäseniä. (Helenius, 2008, 53) Varhaiskasvatuksessa jo arkiset pedagogiset toiminnat muotoutuvat lasten omaa kehitystä edistävien tarpeiden mukaisesti. Opettajat suunnittelevat toteutukset yksilökohtaisella huomioimisella, mutta myös koko ryhmää palvelevalla ajatusmallilla.

Kurki (2001) taas tuo esiin varhaiskasvatuksen sosiaalipedagogisen näkökulman, jota tulisi myös lähestyä. Tämän näkökulman syntyminen on tapahtunut samoihin aikoihin, kun yhteiskunnallinen merkitys kasvatuksessa nousi yleisen ymmärryksen tasolle. Monien tunnettujen varhaiskasvatuksen uranuurtajien ajatuksia voidaan pohtia myös sosiaalipedagogiikan kautta. Selkeää määritelmää kuitenkin sosiaalipedagogiikalle ei löydy, koska jo erikseen jaettuna näillä kahdella käsitteellä on erilaisia painotteita sekä näkemyksiä. Kuitenkin muutamia määritteitä on olemassa ja yhtenä voisi mainita

periaatteen, missä korostetaan inhimillisyyden, henkisten arvojen ja yhteisöllisyyden edistämisen ajatusta yhteiskuntaelämässä pedagogisin menetelmin. Sosiaalipedagogiikka toimii lasten ja nuorten eri elämän vaiheiden hyvinvoinnin tukipilarina. Näin ollen kasvatuksen tehtävänä on tuottaa yhteiskuntaan uusi toimiva jäsen, missä sosiaalipedagogiikka toimii yksilön opin taustalla. (Kurki, 2001, 112–118) Varhaiskasvatuksen toiminta perustuu lapsikeskeiseen ja kokonaisvaltaiseen kasvatukseen ja hoivaukseen, mitä voidaan kuvailla sosiaalipedagogiikaksi. Varhaiskasvatuksessa ei kuitenkaan ole tavoitteena koulumainen toiminta vaan pikemminkin tuetaan lapsen luontaista kehitystä. (Nivala & Ryyänen, 2019)

2.3 Aikaisempia tutkimuksia

Etsittäessä aiheesta aiempaa tutkimusdataa ei täysin samanlaista vastaan tullut. Muutamassa opinnäytetyössä sekä yhdessä pro graduissa sivutaan ryhmän muodostamista, mutta pieneltä osalta. Viitalan (2015) pro gradu käsitteli varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja vanhempien käsityksiä ryhmien muodostamisen perusteista. Tässä työssä lähestyttiin päivähoitoryhmän kokoon liittyviä asioita ja niitä samoja ongelmia tuottavia tekijöitä kuin omassakin tutkimuksessamme, mutta kuitenkin suhteellisen suppeasti. Ryhmäkokoo, sen suuruus sekä pienryhmätoiminta olivat paljon tarkemmassa tarkastelussa tässä tutkimuksessa. Viitalan (2015) tutkimuksen aineistosta ilmeni selkeästi se ongelma, että ryhmät ovat tällä hetkellä liian suuria ja ryhmien muodostamiseen vaikuttavat vahvemmin rakenteelliset perustelut. Tästä myös meillä oli alustavaa epäilyä ja tämän pohjalta myös omakin tutkimuskin lähti käyntiin. Tämä tutkimus antoi hyvää pohjaa oman tutkimuksen esivalmisteluissa ja toimi myös omalla tavallaan vertaistutkimuksena varhaiskasvatuksen työntekijöiden sekä vanhempien toimiessa vastaajina.

Samoin Sahimäen ja Soranummen (2014) opinnäytetyössä tutkittiin ryhmän muodostamista, mutta tässä keskityttiin tarkemmin pienryhmiin sekä kotiryhmiin. Tämän tutkimuksen tuloksista ilmeni, että ryhmän muodostuksessa vaikuttaa lasten ikä sekä kasvattajien määrä. Sahimäen ja Soranummen (2014) opinnäytetyön luokat siis tukevat meidän oman tutkimuksemme tuloksissa

syntyneitä luokkia. Tämä tutkimus toimii siis hieman pohjustavana, mutta kuitenkin melko eri suuntaan jaottuen.

3 TUTKIMUKSEN SUUNNITTELU

Aloitimme tutkimuksemme teon tekemällä tutkimussuunnitelman, johon konkretisoimme tutkimustavoitteiden ja teorian lisäksi alustavia tutkimuskysymyksiä, aineiston keruun sekä aineiston raportointi tapaa. Suunnitelma sisälsi tietoturvallisuuden huomioimisen ja tutkimuksen eettistä pohdintaakin, jotta kykenimme työstämään tutkimustamme hyvien tieteellisten käytäntöjen pohjalta (Varantola, 2013, 6).

Tutkimuksemme turvallisuuden takaamiseksi suunnittelimme tutkimussuunnitelmaan aineiston säilyttämismuodon sekä haastattelujen tallentamismuodon. Haastattelukysymyksiä muodostaessamme huomioimme, etteivät ne ole muodossa, joka voisi loukata vastaajaa tai asettaa vastaajia eriarvoiseen asemaan toisiinsa nähden huolimatta siitä, etteivät ulkopuoliset voi päätellä vastaajien henkilöllisyyttä. Ennen haastattelujen aloitusta teimme haastatteluja varten informatiivisen viestin haastateltaville, jossa kerroimme tutkimuksen aiheen, luvat sekä tietosuojaan ja anonyymisyyteen liittyvät käytänteet. (Varantola, 2013, 6–7)

Suunnitelmaan kuului haastattelut etähaastatteluna videotallenteena, jotka pystyimme tallentamaan suoraan koneelle ilman, että tallenteet tallentuisivat millekään pilvipalvelulle, jonka turvallisuutta emme pystyisi takamaan. Ennen tallentamisen aloittamista osallistujille annettiin mahdollisuus anonyymiyteen pitämällä heidän omat kameransa kiinni haastattelun aikana sekä nimen muutos, mikäli osallistujien nimet ovat näkyvissä videolla.

4 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

4.1 Tutkimuskysymykset

Teoriaosuudessa totesimme, ettei aikaisemmissa löytämissämme opinnäytetöissä ole tarkasteltu tarpeeksi tekijöitä, jotka vaikuttavat lapsiryhmien perustamiseen varhaiskasvatustyksiköissä. Tämän puutteen myötä haluamme tutkia mitä ovat nykypäivänä varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemykset lapsiryhmien perustamisen takana olevista tekijöistä. Tavoitteeksi nousi varhaiskasvatustyksiköiden henkilöstön näkemykset siitä, mitkä tekijät vaikuttavat tällä hetkellä lapsiryhmien muodostamiseen sekä miten henkilöstön näkemysten mukaan lapsiryhmien muodostamista tulisi kehittää. Koska haluamme tutkia henkilöstön näkemyksiä on aihetta lähestyttävä laadullisesta näkökulmasta (Eskola & Suoranta, 1998, 11–14. Tuomi, & Sarajärvi, 2018, 19). Tutkimuksen tekemiseen käytettävän ajan rajallisuuden vuoksi päädyimme rajaamaan tutkimuksemme pääasiallisesti varhaiskasvatustyksiköiden johtajiin sekä varhaiskasvatuksen opettajiin, sillä johtajat tekevät asiakasvalinnat yksikköihinsä, mutta oletettavasti hyödyntävät henkilöstöään ryhmien muodostamisessa.

Tutkimuksemme lähtökohdista muodostimme seuraavat tutkimuskysymykset.

1. Millaisin perustein varhaiskasvatuksen lapsiryhmiä perustetaan varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen kautta?
2. Millaisin kriteerein varhaiskasvatuksen lapsiryhmiä tulisi varhaiskasvatuksessa kehittää?

4.2 Aineiston keruu

Kandidaattitutkimuksen aineiston keräsimme haastattelemalla neljää Päijät-Hämeessä varhaiskasvatuksessa työskentelevää työntekijää. Kolme neljästä haastateltavasta oli varhaiskasvatusyksikön johtajia ja yksi varajohtajana toimiva varhaiskasvatuksenopettaja. Haastateltavat olivat kaikki paitsi kaksi eri varhaiskasvatusyksiköistä eri puolilta Päijät-Hämettä. Haastateltavien työurat olivat pituuksiltaan erilaisia nykyisillä ammattinimikkeillään. Mahdollisia osallistujia haastattelumme lähdimme etsimään ennakolta tehdessämme tutkimuslupaa ja saimme osallistujat kerättyä valmiiksi tutkimuslupahakemukseemme mukaan. Saimme tutkimusluvan joulukuussa 2021 ja saimme toteutettua kaikki haastattelut joulukuussa 2021. Haastateltavien taustatietoja on esitetty alla.

Taulukko 1 Haastateltavien taustatietoa

	Ammattinimike	Työkokemus kyseisessä ammattinimikkeessä
Henkilö 1	Varhaiskasvatusyksikön johtaja	0–2 v
Henkilö 2	Varhaiskasvatusyksikön johtaja	20–40 v
Henkilö 3	Varhaiskasvatusyksikön johtaja	2–5 v
Henkilö 4	Varhaiskasvatuksen opettaja (varajohtaja)	10–20 v

Valitsimme haastattelun sillä perusteella, että se on erittäin joustava tapa kerätä aineistoa. Haastateltavien vastaukset olivat kuitenkin hyvin omakohtaisista kokemuksista muodostuneita, joten tämä tulisi ottaa huomioon tuloksia tarkasteltaessa. Tästä syystä emme voi yleistää saatuja tuloksia. Kyseessä oli myös tarkoituksenmukainen näytekeruu, koska haastateltaviksi on kyselty sellaisia ammattilaisia, joilla uskottiin olevan kokemusta aiheesta ja kykyä vastata tutkimusta varten luotuihin kysymyksiin. (Puusa, 2020a, 99–102) Haastatteluja varten kokosimme puolistrukturoidun haastattelurungon (liite)

käytännön syistä, sillä aikataulullisista syistä haastattelimme erikseen kumpikin kahta haastateltavaa yksin. Tästä syystä puolistrukturoidulla haastattelulla pystyimme takaamaan, että kaikille haastateltaville esitettiin samat kysymykset (Eskola & Suoranta, 1998, 64) ja pystyisimme tekemään haastatteluista luotettavaa analyysia. Aikataululliset syyt olivat myös tekijä, joka kannusti meitä tekemään aineistonkeruun haastattelemalla eikä esimerkiksi avoimilla kysymyksillä tehdyllä haastattelulomakkeella.

5 AINEISTON ANALYYSI

5.1 *Analyysimenetelmä*

Tutkimuksen ollessa laadullinen tuli meidän valita analyysimenetelmä sen mukaisesti. Kyseisen laadullisen tutkimuksen aineistosta meidän oli mahdollista löytää monia erilaisia piirteitä ja tutkijoina meidän olikin tärkeä käyttää rajausta. Tutkimuksen tulosten analysointiin valikoimme sisällönanalyysin, koska se soveltui monenlaisiin laadullisiin tutkimuksiin ja oli näin erittäin yleinen aineistoa analysoitaessa. Sisällönanalyysi koostui useasta vaiheesta, joita olivat tutkimusaiheen tuloksiin soveltuvien sanojen valinta, kerättyyn aineistoon tutustuminen ja sen pelkistäminen eli redusointi, aineiston kategorisointi ja luokittelu sekä lopullinen tulkinta. (Puusa, 2020b, 141–143)

Tutkimuksen toteutimme haastattelun muodossa, joten haastattelusta saatu aineisto piti ensin litteroida kirjalliseen muotoon. Litteroidusta aineistosta muodostimme taulukkona tutkimuskysymyksiä alle. Tutkimuksen aineistosta ensin keräsimme tutkimuskysymysten alle jokainen lauseen osan omaan laatikkoonsa, jotka sitä parhaiten kuvastivat. Samassa lauseessa havaitsimme useampia käsiteltäviä teemoja, minkä johdosta meidän piti jakaa niitä useampaan osaan. Jokaisen haastattelukysymyksen vastauksien osille annoimme saman värikoodin taulukon tulkitsemisen helpottamiseksi. Seuraavana lauseiden osista muodostimme pelkistetyt versiot, jotta niitä olisi mahdollisesti helpompi tarkastella jo käytetyn teoriapohjan kautta. Päätimme käyttää oman aineiston järjestämiseen luokittelua, koska se olisi yksinkertaisin järjestämisen muoto (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 78). Luokittelun kautta jokaisesta lauseesta löysimme yhdistävän tekijän, joita aloimme tarkemmin analysoidaan. Analyysin avulla meidän oli tarkoitus saattaa aineisto tiiviimpään sekä selkeämpään muotoon (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 89).

Luokittelutaulukosta on esitetty mallikuva alla, missä avataan hieman, kuinka vastauksia on lähdetty luokittelemaan.

1. Millaisin perustein päiväkotiryhmiä perustetaan varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen kautta.

alkuperäinen ilmaisu	pelkistetty ilmaisu	alaluokka	yläluokka	pääluokka	yhdistävä luokka
1.Lapsiaineksesta lähdetään liikkeelle	lapsiaineksesta liikkeelle	lapsen omat kyvyt ja tarpeet	lapsen yksilöllisyys	yksilöllisyys	lasten yksilöllisyys
johtajana luon erilaisia malleja elikkä piirrän kaavioita ja mietin kuinka monta lasta ja minkä ikäistä voisi missäkin ryhmässä olla	Johtaja luo malleja piirtämällä kaavioita lasten määrän, iän sekä ryhmäkapasiteetin mukaan	johtajan luomat mallit	talon sisäinen rakenne ja yhteistyö		yhteistyö
Erytisopettaja irrotettu tuolta ryhmästä, joka tukee johtajan työtä eli myös ryhmänmuodostuksessa	erityisopettaja tukee johtajan työtä ryhmänmuodostuksessa	erityisopettaja johtajan työn tukijana	talon sisäinen rakenne ja yhteistyö		yhteistyö

Kuva 1 Luokittelutaulukosta esimerkki

5.2 Analyysi ja johtopäätökset

Aineistoa tutkimme kahden aiemmin määritetyn tutkimuskysymyksen kautta ja litteroinnin jälkeen luokittelun kautta saimme muutamia luokkia esiin molemmissa tutkimuskysymyksissä. Analyysien tulokset muodostimme tutkimuskysymyksittäin ja niitä aiomme avata seuraavissa kappaleissa.

5.2.1 Millaisin perustein varhaiskasvatuksen lapsiryhmiä perustetaan varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen kautta?

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä lähestyimme sellaista näkökulmaa, että millaisin perustein varhaiskasvatusryhmiä perustetaan ohjaavien asiakirjojen kautta. Aineistosta havaitsimme selkeästi samankaltaisuutta ja seuraavat yhdistävät luokat tulivat meille vastaan useamman kerran; henkilöstörakenne, yhteistyö, toimintatila, ryhmä koko/suhdeluku, lasten yksilöllisyys, ryhmän ikärakenne sekä valtion kehittämishankkeet. Lainsäädännöstäkin löysimme mainintoja aineistosta. Sen läsnäolon varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen ympäristössä ajattelimme olevan jo itsestään selvyyttä, joten siksi emme sitä erikseen alkaneet käsittelemään. Osa jo käsiteltävistä luokista kuitenkin vahvasti toteutuvat lainsäädännön alla, joten niiltä osin tulemme käsittelemään aihetta.

Varhaiskasvatustilaa (540/2018) tarkasteltaessa nämä aineistosta esiin tulleet luokat ovat tärkeässä roolissa ja näin ollen niiden läsnäolo kentällä ei sinänsä yllättänyt. Tutkimuksessamme ilmeni, että alustavat ryhmät

muodostetaan lapsista, joita haastattelun yksiköiden johtajalle on ilmoitettu ennen syyskauden alkua ja kauden aikana mahdollisesti niihin lisätään uusia tulokkaita sitten tarpeen vaatiessa. Aluksi ryhmän muodostuksessa he huomioivat selkeästi lasten yksilöllisyyden sekä ikärakenteen, sillä laissa on näihin selkeät rajat, paljonko lapsia saa tulla kuhunkin ikäryhmään. Tätä nimitetään suhdeluvuksi ja sille oli määritetty erikseen valtioneuvoston asetuksessa (753/2018) rajat, joita ei saa ylittää.

Henkilöstörakenne oli selkeästi aineistossa eniten puhutellut luokka ja tätä aihetta haastateltavat käsittelivät monesta eri näkökulmasta. Varhaiskasvatustalaki (540/2018) vaati varhaiskasvatuksessa työntekijöiden määrän suhteessa lapsiin riittäväksi sekä heidän riittävän ammattitaidon ja kelpoisuuden, jotta lapsille voitaisiin järjestää tavoitteiden vaatimaa laadukasta varhaiskasvatusta. Tätä henkilöstömitoitusta ja -pätevyyttä varmasti haastateltavat pyrkivät eniten varhaiskasvatustyksiköissään noudattamaan, koska laki sitä vaatii. Henkilöstörakennetta he kuvailivat esimerkiksi osaavilla työntekijöillä, eri ammattitasoisella henkilöstöllä riippuen ryhmän ikärakenteesta, sairauspoissaolojen läsnäololla sekä sijaisten vajauksella ja rekrytointiongelmilla. Henkilöstörakenteen merkitystä haastateltavat lisäksi avasivat aineistossa sillä, että riittävällä määrällä aikuisia ryhmässä hei voisivat mahdollistaa laadukasta varhaiskasvatusta.

“... siel täytyy olla tarpeeks aikuisii siellä ryhmässä koska muuten me ei pystytä tuottamaa sitä laadukasta varhaiskasvatusta.” (Henkilö 1)

“No myös ammattiryhmiin koska joka kolmas pitää olla opettaja, ni vähä riippuu siitä ikärakenteestaki mite ne jaetaa, ett onko siellä kaks opettajaa vai yks opettaja. Se vaikuttaa sairauspoissaolojen ja vuosilomien järjestämiseen ja ihan vuosilomien myöntämiseenki.” (Henkilö 2)

Ammatilliset kasvattajat olivat tärkeässä roolissa lasten taitojen ja valmiuksien kehitykselle mahdollisuuksien luojana sekä organisoijana. Kasvattajan olisi pystyttävä arvioimaan, miten jokin toiminta tukee lapsen kasvua ja kehitystä sekä perustelemaan arviointinsa pedagogisella tavalla. Kasvattajan ja lapsen kasvatussuhde ei voi olla sama kuin vanhemman ja lapsen, mitä nimitettiin rooliperustaiseksi suhteeksi. Tämä suhde edellytti taas kasvattajalta tiettyjä vaatimuksia esimerkiksi koulutuksen suhteen. (Salminen, 2017, 134)

Ryhmäkoko/suhdeluku oli myös yksi iso peruste haastateltavien mielestä ryhmän muodostuksessa, mikä tietenkin tuntuu luonnolliselta lain velvoittaessa huomioimaan sen. Tähän luokkaan meidän oli hieman vaikea valikoida joko yhdestä tai kahdesta vaihtoehdosta, sillä aineisto käsitteli paljon molempia samassa kontekstissa. Ryhmäkokoon vaikutti koko ajan lain määrittämä suhdeluvun maksimiraja ja sitä myös haastateltavien yksiköissä tarkoin noudatettiin. Haastateltavien näkökulmasta ehkä kuitenkin oli havaittavissa suuren ryhmäkoon negatiiviset vaikutukset esimerkiksi ryhmän pedagogiikan toteutumiseen ja yleiseen ilmapiiriin. Lapsien yksilöllisillä piirteillä oli merkitystä, kuinka kukin lapsi käsitteli ryhmässä syntyvän metelin.

“Ett jos on vaikka paljo lapsii joilla on rajattomuutta ja niin, että se on niinku, se on aina haastavampaa, ett sit se opettaja ja ne varhaiskasvatuksen hoitajat ja avustajat ett ne pystyy oikeesti kohtaamaan yksilöllisesti niist lapsista jokaisen.” (Henkilö 1)

Johanna Heikka ym. (2016, 55) puhuivat tekstissään siitä, kuinka ryhmän toiminnan suunnitteleminen vaikeutuu, mitä isompi lapsiryhmä on kyseessä. Lasten yksilöllinen huomioiminen heikkeni isossa ryhmässä, minkä johdosta pienryhmätoimintaa korostettiin. (Heikka ym., 2016, 55)

Ryhmän muodostamisen toisena isona perustana haastateltavat toivat ilmi talossa tapahtuvan yhteistyön monialaisessa työympäristössä. Aluksi ryhmänmuodostuksen aloitti tutkimuksen kohteena olevissa yksiköissä varhaiskasvatusyksikön johtaja, koska hänellä oli yleinen käsitys jo talossa olemassa olevista ryhmistä sekä taloon hakevista uusista lapsista. Johtajan suunnitelman jälkeen niitä vielä käytiin läpi yhteisessä palaverissa, mihin osallistuivat johtaja, varajohtaja, erityisopettaja sekä vastuupettajat. Jokaisella oli siis mahdollisuus vaikuttaa ryhmien muodostukseen. Yksi haastateltava nimesi heidät pedagogiseksi johtajuusryhmäksi. Yhdessä yksikössä haastateltava mainitsi erikseen, että siellä myös pyrittiin ottamaan huoltajien toiveet huomioon mahdollisuuksien mukaan.

“Me muodostetaan ikään kuin tämmönen pedagoginen johtajuusryhmä tai miten tämän nyt voisi sanoa. Mutta me sitten katsotaan niitä porukalla myöskin. Ja sitten vielä on näitä opettajapalavereja ainakin kerran kuussa niin sitten vielä yhteisesti siellä.” (Henkilö 4)

Kuten jo alussakin mainitsimme, lapsen yksilöllisyys vaikutti kauden alkaessa ryhmän muodostukseen. Ja tämä oli havaittavissa myös perustamisperusteena, jota he kuvailivat hyvinkin erilaisilla tavoilla sekä erilaisissa tilanteissa aineistossa. Haastateltavat totesivat, että jokainen lapsi reagoi esimerkiksi ryhmäkokoon, siellä muodostuvaan meteliin sekä muihin vertaisryhmän jäseniin aivan yksilökohtaisella tavalla. Ja näitä kaikkia kasvattajien tulisi ottaa selkeästi huomioon ryhmän muodostuksessa. Myös varhaiskasvatuslaissa (540/2018) oli huomioitu erillisiä pykäläitä esimerkiksi käsitellen lasten yksilökohtaista tuen tarvetta tai yksilöllisen varhaiskasvatussuunnitelman perustamista sekä ylläpitämistä. Lähtökohtaisesti aineistosta meille ilmeni, että syyskautta aloittaessa tutkimuksen varhaiskasvatusyksiköissä ja esikoulussa kasvattajat tarkastelivat yksikköön hakevien lasten yksilöllisiä ominaisuuksia, mitä vielä niin alkuvaiheessa he pystyivät tarkastelemaan. Ikäjakaumat vaikuttivat paljon, kuinka monta lasta yksikköön he voisivat ottaa vastaan. Lasten yksilöllisyyden merkitys korostui myös myöhemmässä vaiheessa heidän huomioidessa ryhmäkokoja ja arjen pedagogiikan toteutumista kaikkien lasten eduksi.

“Niin miten ne uudet sinne sijoittuisivat ja pitääkö niitä olemassa olevia ryhmiä lähteä muokkaamaan. Minkälaisia vaihtoehtoja on siinä, että mitä siellä on. Siihen vaikuttaa tosi paljon se, että kuinka paljon on pieniä, kuinka paljon on eskarilaisia.” (Henkilö 3)

“Sitten taas toiset pärjää paremmin jossain isommassa porukassa, kun taas toiset. Että se on taas hyvin yksilöllinen kysymys, miten se vaikuttaa keneenkin.” (Henkilö 4)

Ryhmän ikärakenne oli haastateltavien vastausten perusteella yhtä tärkeänä ryhmän perustamisperusteena kuin ryhmäkoko. Nämä luokat olivat kuitenkin niin lähellä toisiaan, että olisimme voineet yhdistää yhtenäiseksi luokaksi. Mutta halusimme käsitellä näitä kuitenkin erikseen. Ryhmien ikärakenteet jakautuvat yleensä niin, että alle kolmevuotiaat, 3–4- vuotiaat tai 3–5- vuotiaat sekä eskariryhmät 5–6- vuotiaat tai kuusivuotiaat. Jokaisella yksiköllä oli meneillään kaksivuotinen esikoulukokeilu, minkä johdosta esikoululuokan ikärakenne poikkesi tavallisesta. Muutamissa yksiköissä oli myös tunnettuja sisarusryhmiä eli niin sanottuja sekaryhmiä, missä ikärakenne oli mahdollisesti 2–4- vuotiaita.

“No tällä hetkellä meillä on noita alle kolmevuotiaiden ryhmiä missä on se 12 lasta, sitten syksyllä meillä oli myös sisarusryhmä, jossa oli 15 lasta, jotka oli 2–4- vuotiaita, mutta nyt vuoden vaihteessa se kasvaa 21 lapsen ryhmäksi, kun nämä lapset kaikki täyttää 3 vuotta.” (Henkilö 2)

Toimintatila vaikutti myös jonkin verran haastateltavien mielestä ryhmien muodostamisessa, vaikka sitä ei velvoitetakaan virallisissa asiakirjoissa. Teoria osuudessa avasimme sitä, kuinka esimerkiksi Tampereen kaupungilla on omia suosituksia koskien käytettyjä neliömääriä. Näitä suosituksia ei kuitenkaan joka kaupungilla ole nähtävissä kovin helposti.

“Myös tilat, lasten erityistarpeet ja mä katson aina hakijoiden määrän ja heidän ikärakenteen kun rupeen muodostamaa ett minkälaisia ryhmiä voidaan tehdä.” (Henkilö 2)

Tutkimuksen haastatteluhetkellä ympäri Suomea oli voimassa valtakunnallinen kaksivuotinen esikoulukokeilu, jossa lapset aloittivat esikoulun jo viisivuotiaana. Päijät-Hämeessä oli myös yksiköitä mukana tässä esikoulukokeilussa. Haastateltavien vastausten pohjalta ilmeni, että kaikki tutkimuksen esikouluyksiköt olivat mukana tässä kokeilussa. Esikoulukokeilu siis vaikutti ainakin näiden yksiköiden ryhmän muodostuksessa tällä hetkellä. Tätä emme kuitenkaan voinut yleistää jokaiseen esikouluun, koska osallistuminen oli vapaaehtoista. Valtakunnallisia hankkeita kuitenkin voi tulla milloin vain uusia, jotka sitten tulevat vaikuttamaan varhaiskasvatussyksiköihin ja kouluihin omalla tavallaan.

“Nyt me ollaan mukana kaksivuotisen eskarin kokeilussa niin se tuo tähän oman juttunsa.” (Henkilö 3)

“... ja sitten eskariryhmä, jossa on nyt mukana myös 5-vuotiaita, koska meillä ollaan mukana tässä kaksivuotisessa eskarikokeilussa. Niin meillä on siinä 5- ja 6- vuotiaita ja sitten tässä integroidussa erityisryhmässä on muutama 5- ja 6-vuotias niin sitten he vielä yhdistyvät tän eskariryhmän kanssa päivän ajaksi.” (Henkilö 4)

5.2.2 Millaisin kriteerein varhaiskasvatuksen lapsiryhmiä tulisi varhaiskasvatuksessa kehittää?

Toisessa tutkimuskysymyksessä lähestyimme varhaiskasvatuksen ryhmämuodostuksen tulevaisuuden näkökulmaa eli millaisin kriteerein

varhaiskasvatusryhmien muodostamista tulisi varhaiskasvatuksessa kehittää. Tämän tutkimuskysymyksen alla käsitelimme osittain samoja luokkia kuin ensimmäisessäkin ja osittain uusiakin luokkia: ryhmäkoko/suhdeluku, henkilöstörakenne, henkilöstön vastuullisuus, toimintatilat, tutkimustiedon hyödyntäminen sekä lasten yksilöllisyys, johon sisällytettiin myös lapsen turvallisuudentunne.

Ryhmäkoko/suhdeluku oli haastateltavien mukaan tulevaisuuteen peilattaessa edelleen tärkeä peruste ryhmän muodostukselle, mutta selkeästi jokainen koki nykyisen järjestelmän liian kuormittavaksi. Monen haastateltavan mielestä maailman ja varhaiskasvatuksen vaatimusten sekä tavoitteiden muuttuessa tulisi päättäjien tarkastella asioita tuoreemmalta näkökulmalta. Ajat olivat kuitenkin erilaiset verrattuna aikaan, jolloin lakiin kirjoitetut suhdeluvut on päätetty ja kirjattu. Näitä asioita päättäjät olivat jossain kohtaa tarkastelleet ja muuttaneet valtiollisella tasolla (laki varhaiskasvatuslain muuttamisesta, 2016), mutta suunta oli silloin selkeästi väärä ottaen huomioon lain uudelleen läpikäynnin (Hallituksen ehdotus, 2019). Ryhmäkokoja pitäisi haastateltavien mukaan ehdottomasti pienentää, koska ryhmissä jonkinlaisen tuen tarpeessa olevien määrä on kasvanut tai muutoin lasten yksilöllinen kohtaaminen on korostunut entisestään. Näistä tuen tarpeessa olevista osa ei pääse erityisen tuen piiriin, jolloin heille mahdollistettaisiin henkilökohtainen avustaja. Aikuisten ja toisten lasten kuormittuminen vaikuttaisi vastaajien perusteella olevan ilmeisen selvää. Suuret ryhmäkoot vaikuttaisivat olevan ongelma aikoja sitten.

“No ryhmäkokoja tulisi pienentää niin että alle 3–vuotiaita olisi max 9 lasta ja sit jos siel ryhmässä olisi yksiki alle 1–vuotias ni se olisi vain 6 lasta.” (Henkilö 2)

“Se tuntuu jatkuvalta hokemiselta, että palkka ylös ja suhdeluku pienemmäksi...” (Henkilö 3)

Viitala (2000, 125) mainitsi omassa tutkimusraportissaan esimerkiksi integraation mahdollistamisen vaikeutta juuri lapsiryhmien liian suurien kokojen takia. Nykypäivänä, kun siirryttiin varhaiskasvatuksessa integraatiosta inklusioon, varmasti saman ongelman kanssa kasvatustammattilaiset tulevat taistelemaan edelleen. Varhaiskasvatukselle oli lain puolesta määritetty tavoitteeksi lapsen oppimisen edellytysten tukeminen sekä elinikäisen oppimisen ja tasa-arvon toteutumisen edistäminen koulutuksessa inklusiivisiin periaatteisiin

peilaten (VKL 540/2018, 3§). Kalliala (2012, 157) oli taas sitä mieltä, että ryhmäkoon yhtenä ongelmana ovat osaviikkoiset lapset. Suhdeluvut laskettiin kuitenkin lapsista, jotka ovat enemmän kuin viisi tuntia päivässä varhaiskasvatustyöyksikössä (23.8.2018/753, §1). Hyvänä esimerkkinä kaksi eri lasta oli laskennallisesti jaettu eri päiville viikkoa, jolloin heidät laskettiin yhdeksi lapseksi. Lisäksi ryhmän päivittäisten toiminta-aikojen pidentymisten myötä ryhmän aikuisten yhteinen työskentelyaika väheni, jolloin ryhmien koot voivat olla hetkellisesti liian suuria. Tällaisia asioita ei suhdelukulaskennoissa valitettavasti otettu välttämättä huomioon. Kuitenkin varhaiskasvatustoiminnassa ammattilaiset halusivat painottaa nykyään enemmän pienryhmätoimintaan, jolloin ryhmäkokoihin ei välttämättä kukaan haluisi puuttua sen tarkemmin. (Kalliala, 2012, 157–160) Tehy ry:n sivuilla oli merkitty rajat yli kolmevuotiaiden osapäivähoidossa olevien lasten määrän kasvattajaa kohti, mutta mitään mainintaa ei löytynyt esimerkiksi alle kolmevuotiasta. Näillä sivuilla merkityt määrät noudattivat varhaiskasvatuksen lakia sekä valtioneuvoston asetusta koskien suhdelukuja. (Tehy, 2022)

Haastateltavien mielestä henkilöstörakenne oli myös tulevaisuudessa selkeä kehittämisen kohde, minkä mukaan ryhmän muodostamista tuli toteuttaa. Työntekijäpula oli selkeä ongelma tällä hetkellä, mihin varhaiskasvatuksen ammattilaiset halusivat ehdottomasti muutosta. Henkilöstön ja lasten määrästä tulisi yksikössä pitää tarkkaan kiinni eikä vajuusta saisi muodostua. Työyhteisön toimivuudella vaikutti olevan haastateltavien mukaan merkitystä, jotta esimerkiksi yleinen ilmapiiri pysyi hyvänä. Työntekijöiden oli helpompi kestää muuta työpaikan kuormitusta tämän toteutuessa. Työntekijöiden pätevyys oli myös haastateltavien mukaan tärkeä varmistaa tai sitten suhdelukua piti kyetä pienentämään, jos riittävän pätevää henkilökuntaa ei ole saatavilla.

“Siinä olisi hyvä huomioida lasten ikä, lasten erityistarpeet, tilat, henkilöstön ammatti ja myös henkilöstön pätevyys elikkä se ett onko heillä sitä vaadittua ammatillista koulutusta.” (Henkilö 2)

Varhaiskasvatuslaki (540/2018, §37) vaati, että kasvatus- ja opetustyössä toimivasta henkilökunnasta kahdella kolmannesta tuli olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin koulutus. Muilla täytyi olla vähintään lastenhoitajan koulutus. Tämän nojalla oli siis tietty minimi, jota varhaiskasvatuksessa tuli

noudattaa. Tämä oli myös nostanut uudenlaisen ongelman varhaiskasvatusyksiköissä ympäri maailmaa. Sijaispula esimerkiksi tuotti ison ongelman monessa kaupungissa ja kunnassa (Kymäläinen, 2021). Joissakin paikkakunnilla, kuten esimerkiksi Helsingissä, ongelmaan oli vastattu palkkaamalla esimerkiksi kirjaston työntekijöitä (Bäckgren, 2022).

Uutena luokkana ryhmän muodostamisen kehittämisessä ilmeni vastaajien mukaan henkilöstön vastuullisuus. Tällä he tarkoittivat yksikön johtajan kuuntelemista esimerkiksi ryhmäkokoihin liittyvissä päätöksissä huomioida lasten tarpeita. Vastaajat kokivat, että alemmalla johtotasolla, verrattuna esimerkiksi kunnanpäättäjien tasolla, työskentelevät kykenevät paremmin määrittämään millainen kuormitus on mahdollista kussakin yksikössä. Lasten erilaisten tarpeiden takia ei saisi keskittyä niinkään lukumääriin. Lisäksi juuri riittävän pätevän henkilökunnan puuttuessa johtajille tulisi antaa vapaammat kädet ryhmäkokojen määrittämisessä, koska ei ole sama asia kolme aikuista työntekijää kuin kolme kasvatusvastuullista työntekijää.

*“Ja päiväkodinjohtajalle tulis olla enemmän vapautta päättää tai poiketa ryhmäkoosta lasten tarpeiden mukaan. Tulis luottaa siihen että päiväkodinjohtajat on tässä asiassa asiantuntijoita.”
(Henkilö 2)*

“Ja tietysti mitä tälle kunnalle toimintaa järjestettäessä tällaisena alempana keskijohtona niihin ei oikeastaan voi vaikuttaa.” (Henkilö 3)

Toimintatilat olivat haastateltavien mielestä myös ehdottoman tärkeitä ottaa tulevaisuudessa huomioon lapsiryhmien muodostuksessa. Valitettavan usein vanhoissa rakennuksissa varhaiskasvattajat yrittivät toteuttaa samanlaista toimintaa kuin uusissa. Tätä toimintaa ei kuitenkaan minkään tasoinen ammattilainen välttämättä pysty toteuttamaan järkevästi ja samankaltaisilla ratkaisuilla. Haastateltavilta kysyttiinkin sellaista mahdollisuutta, mikäli lakiin tulisi muutos koskien rakennuksen käyttöneliöitä, että olisiko tämä heidän mielestään hyvä asia ryhmän muodostamisen kannalta. Mielenpide tätä koskien oli hyvin kaksijakoinen vastaajien välillä. Positiivisena he näkivät sen, että jos on kyseessä vanha rakennus, ryhmistä päättävät eivät voisi täyttää lapsiryhmiä ihan samalla kaavalla kuin uudessa rakennuksessa. Toisaalta taas vastaajat huomauttivat hyvin se mahdollisuuden, että päättäjät tarttuisivat jälleen liian tarkkaan lukujen

seuraamiseen. Tällöin kaiken mahdollisen tilan, mitä vaan voitaisiin laskea, he laskisivat näihin käyttöneliöihin. Esimerkkinä vastaajat osasivat mainita toimistotilat, jotka selkeästi eivät sovellu lasten toiminnan harjoittamiseen, mutta kuitenkin ylemmällä tasolla voitaisiin laskea käyttöneliöihin.

“...oma mielipide on, että ei olisi hyvä tai en, en haluaisi että se olisi säädetty. Koska must tuntuu ett heti ku... laitetaan lailla säädetyksi ni sit heti mennää... minimini mitoituksella.” (Henkilö 1)

“Siis mun mielestä olisi ehdottomasti hyvä ett se olisi laissa määrätty myös tää neliömäärä. Väljemmät tilat lisää viihtyvyyttä, toiminnallisuutta elikkä leikkimahdollisuus kasvaa ja se tuo rauhaa.” (Henkilö 2)

Kalliala (2012) kirjoitti myös tästä aiheesta, että vaikka tilamitoituksia tarkasteltiin ja suosituksia määriteltiin, kierrettiin joissakin yksiköissä näissä juuri laskemalla eteisiä ja komeroita toimintatiloiksi.

Tutkimustiedon hyödyntäminen tuntui olevan ainakin osan haastateltavien mukaan tärkeä huomion kohde niin ryhmän muodostuksessa kuin muutenkin varhaiskasvatuksen toiminnassa. Paljon kuitenkin pyrittiin perustamaan nykyisiä päätöksiä johonkin aineistoon perustuen, mutta lisää työtä edelleen pitäisi tehdä näiden eteen. Koko ajan kuitenkin ollaan haastateltavien mielestä parempaan suuntaan menossa ja suunta on vain ylöspäin.

“Mulla tulee näihin kaikkiin sama vastaus mieleen, että mä aina jotenkin tutkimuksen arvostamista ehkä haluaisin täällä maassa. Meiltäkin sitä koko ajan enemmän ja enemmän tulee niin haluaisin, että sitä enemmän käytettäisiin ja arvostettaisiin myös.” (Henkilö 4)

Lasten yksilöllisyyttä haastateltavat pitivät tärkeänä osana ryhmien muodostuksessa, ja sitä pitäisikin edelleen kehittää parempaan muotoon. Yksilöllisen tuen tarpeen havainnointi ja tämän perusteella toimintasuunnitelman laatiminen olivat heidän mielestänsä hyvällä mallilla. Kuitenkin tärkeänä huomion kohteena he pitivät lisäksi lasten yksilöllisen kehityksen tasoa. Hyvänä esimerkkinä haastateltavat kertoivat, että tällä hetkellä lapsia saatettiin siirtää ryhmästä toiseen heti heidän ylitettyään tietyn iän. Tämän kriteerin pohjalta lapsi kuului silloin vanhempien lasten ryhmään. Kuitenkaan tämä ei aina saisi olla

päätöstä ohjaava asia. Lapsen kehityksellinen taso saattoi olla esimerkiksi sen verran alhaisempi, että siirtyminen vanhempien ryhmään voi kuormittaa lasta äärimmäisen paljon. Isompien lasten ryhmässä olisi kuitenkin enemmän lapsia kuin aiemmin omassa ryhmässä. Tällaisten tilanteiden takia haastateltavat mainitsivat lapsen turvallisuudentunteen erikseen lapsen yksilöllisestä kohtaamisesta. Tietynlaisen jatkumon varmistaminen vahvistaisi haastateltavien mukaan lapsen turvallisuudentunnetta ja näin mahdollisesti kohottaisi esimerkiksi itsetuntoa.

“Ne tulee tänne alta yksivuotiaina ja sit ne lähtee täältä kouluun niin ne tunnetaan täällä aika hyvin. Ne lapset ja ne perheet. Ja se on ideaalitalanne, että näin voisi olla. Niin silloin siinä ryhmämuodostuksessa ja kaikessa voisi ottaa huomioon lasten lähikehityksen vyöhykettä ja sitä, että minkälaisista toimintatavoista ja toimintamuodoista lapsi hyötyisi parhaalla mahdollisella tavalla.” (Henkilö 3)

Kalliala (2012, 158) puhui omassa kirjoituksessaan tästä ikäsiirtymätilanteesta käsitteellä lapsen kertoimen menettäminen, minkä johdosta asiasta päättävät siirsivät lapsen isompien ryhmään ja ottivat pienten ryhmään uuden lapsen tilalle kesken vuoden. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 19) kuitenkin painotettiin, että pedagogisen toiminnan perusta piti muodostua yleisesti lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tietämisestä. Lisäksi perusteissa pidettiin myös lapsen tunteminen sekä yksilöllisen kehityksen huomioonottaminen yhtä tärkeänä perustana.

5.3 Johtopäätökset

Päätavoitteenamme oli selvittää varhaiskasvatusyksiköiden henkilöstön näkemyksiä siitä mitkä tekijät vaikuttavat tällä hetkellä lapsiryhmien muodostamiseen sekä miten lapsiryhmien muodostamista tulisi kehittää. Muodostimme tavoitteestamme tutkimuskysymykset, joiden kautta johdimme aineiston analyysistä seuraavat johtopäätökset tutkimuskysymyksittäin.

Ensimmäinen tutkimuskysymyksemme oli *1. Millaisin perustein varhaiskasvatuksen lapsiryhmiä perustetaan varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen kautta?* Varhaiskasvatusta ohjaavista asiakirjoista nousevaksi perusteeksi ryhmänmuodostamiseksi analyysistä löytyi henkilöstörakenne.

Henkilöstörakenne tuli varhaiskasvatustalain kohdasta 35§ (540/2018) sekä valtioneuvoston asetuksesta varhaiskasvatuksesta 23.8.2018/753, joita aineistomme yksiköt seurasivat tarkasti. Olemassa oleva henkilöstörakenne vaikutti yksiköissä haastateltavien mukaan siihen, paljonko ryhmään voidaan lapsia lain asettamisessa puitteissa ottaa.

Henkilöstörakenteeseen vaikutti paljon vastaajien mukaan myös yksikön tilojen koko, monenko lapsen kanssa siellä pystyy aikuiset työskentelemään. Tämä oli taas vaikutuksessa siihen, paljonko henkilöstöä ryhmässä oli oltava. Mikäli yksikkö oli mukana kehittämishankkeessa, kuten tutkimuksessamme kaksivuotisessa esiopetuksessa, vaikutti tämä siihen, miten lasten ikärakenne ryhmissä jakaantui ja millaisia tiloja he tarvitsivat. Tämä jälleen vaikutti suoraan henkilöstörakenteeseen.

Voisimme sanoa, että lapsiryhmiä muodostaessa moninaiset tekijät vaikuttivat kiinteästi toisiinsa. Varhaiskasvatusta ohjaavista asiakirjoista henkilöstöä koskevat ohjeistukset olivat kuitenkin ryhmien muodostamisen pohjalla.

Toisen tutkimuskysymyksemme *2. Millaisin kriteerein varhaiskasvatuksen lapsiryhmiä tulisi varhaiskasvatuksessa kehittää?* aineistosta johdimme seuraavat johtopäätökset. Haastateltavat halusivat muutosta lasten ja aikuisten suhdelukuun ja että henkilöstön pätevyys vaikuttaisi tähän suhdelukuun. Haastateltavat halusivat lapsiryhmiä muodostamista kehitettävän suuntaan, jossa ryhmäkokoja pienennettäisiin, sillä nykyisen henkilöstön ja lasten välinen suhdeluku katsotaan nykypäivän tarpeisiin sopimattomaksi. Henkilöstön pätevyydestä suhtautettuna lasten määrään haastateltavat taas halusivat tarkentaa niin, että mikäli ryhmässä ei kaikilla ole lain määrittelemää ammattipätevyyttä, olisi ryhmässä vähemmän lapsia.

Ryhmätilojen kohdalla aineisto antoi meille eriäviä mielipiteitä. Saatujen vastausten analysoinnin pohjalta voisimme arvioida kuitenkin, että yksiköntilojen suunnittelua varten voisi olla tarkentavia asiakirjoja, jotka varsinkin estäisivät sopimattomien tilojen laskemisen lasten toimintatiloiksi. Lisäksi haastateltavat toivoivat kehitystä antamalla yksiköille enemmän vastuuta ja vapautta päättää yksikön toimintatavoista täytettäessä asiakaspaikkoja.

6 POHDINTA

6.1 Yhteenveto

Tutkimuksen päätavoitteena oli tutkia varhaiskasvatusyksiköiden henkilöstön näkemyksiä siitä mitkä tekijät vaikuttavat tällä hetkellä lapsiryhmien muodostamiseen sekä miten lapsiryhmien muodostamista tulisi kehittää. Tutkimuksen aineisto antoi selkeästi jo ennalta olemassa olevalle epäilykselle varmistuksia. Varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemyksistä ilmeni, että ryhmien muodostuksessa on selkeästi velvoittavia asiakirjoja taustalla määrittämässä monia asioita. Näin jatkossakin on tärkeä olla, koska muuten yksiköissä voisi olla havaittavissa liiankin suuria eroavaisuuksia. Henkilöstömitoitusta ja rakennetta määrittelevät asiakirjat olivat selkeä lapsiryhmiä määrittelevä osatekijä ryhmien muodostuksessa. Henkilöstön lisäksi varhaiskasvatusyksikön hakijoiden ikärakenne nousi aineistosta esiin, sillä hakijoiden ikä vaikuttaa minkä kokoisia lapsiryhmiä voidaan lain määritelmien mukaan muodostaa.

Yksi tärkeä huomio ryhmäkokojen lisäksi olisi myös käytössä olevien tilojen arviointi suhteessa lasten määrään. Vaikka laki määrittääkin tietyt raamit lapsiryhmän koolle, ei se käytännössä aina ole optimitilanne. Suomessa on edelleen paljon vanhoja rakennuksia, joiden tilat eivät välttämättä ole koko ryhmälle riittävät. Tähän väitteeseen heijastaen aineiston pohjalta ilmeni, että tiloistakin tulisi ehkä määrittää jonkinlaiset neliörajat lasta kohden. Tällöin mahdollisesti uusien yksiköidenkin suunnittelu helpottuisi huomattavasti eikä eroja syntyisi. Tarpeeksi isot tilat luovat henkilökunnalle sekä lapsille mahdollisuuden rakentaa monipuolisia oppimisympäristöjä, joissa lasten kehitys pääsee etenemään. Tarkoituksenmukaisissa tiloissa henkilökunta kykenee toteuttamaan lisäksi laadukasta pedagogiikkaa, kun fyysiset puitteet saadaan vastaamaan lasten tarpeita. Fyysisten puitteiden ollessa kunnossa voidaan panostaa paremmin myös oppimisympäristöjen muihin ulottuvuuksiin paremmin esimerkiksi sosiaaliseen ulottuvuuteen tarkoituksen mukaisilla pitkäkestoisilla

projekteilla tai pienryhmätoiminnalla. Vaaratekijänä ovat tietenkin kaikenlaiset määrityksiä kiertävät sivuseikat ja porsaanreiät, jotka voi olla helppo havaita. Tämä ilmeni tutkimuksessa käytetyssä kirjallisuudessaakin. Aineistosta nousi lisäksi esiin erilaisten kehittämishankkeiden vaikutus lapsiryhmien muodostamiseen kuten esimerkiksi esiopetuskokeilut.

Lapsiryhmien muodostamisen kehittämiseksi kaivattiin lisää tutkimuksellista tietoutta sen lisäksi että suhdelukuja pienennettäisiin. Varhaiskasvatusyksiköiden henkilöstön ammatillisuuden arvostusta asiantuntijoina oman yksikkönsä hoitamisessa kaivattiin myös lisää. Varhaiskasvatusyksiköiden johtajille jaettaessa enemmän vastuuta ryhmien muodostuksessa olisi mahdollisesti osatekijä kehittämisessä. Heillä olisi kuitenkin kentältä tulevan tiedon ja ylemmiltä tasoilta tulevien vaateiden yhteen summauksen mahdollisuus ja näin he löytäisivät varmasti parhaan mahdollisen keskitien moniin vallitseviin ongelmiin. Monella johtajalla on kuitenkin kentällä työskentelystä kokemusta ja ovat kohdanneet näitä arkisia haasteita tai edelleen kohtaavat niitä nykyisen työnsä ohella esimerkiksi tuuraamalla puuttuvaa varhaiskasvatusyksikön henkilöstöä. Hyvä johtaja myös kuuntelee työntekijöitään, joilla on ensikäden tietous ryhmien lapsista ja heidän tarpeistaan. Nämä tarpeet ja lasten vahvuuden luovat pohjan ryhmien pedagogiselle toiminnalle, jonka pitäisi olla yksi ryhmien muodostamisen osatekijä.

Vaikka tuloksista ilmeni nämä tietyt seikat, minkä perusteella ryhmiä muodostetaan, ei voida kuitenkaan sanoa, etteikö myös taustalla ajatuksena olisi pedagogiset perusteet ryhmän muodostuksessa. Haastattelussa tämä ei tullut puheeksi, mutta isommalla otannalla tai toisenlaisilla kysymyksillä asia voisi olla toinen. Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) ja Varhaiskasvatuksen opetussuunnitelman perusteissa (2018) painotetaan pedagogiikkaa ja haastattelijat ilmoittivat noudattavansa näitä asiakirjoja, joten tästä voidaan ehkä päätellä myös pedagogisen suunnitelmallisuuden ja toteutuksen olevan suuresti läsnä kaikessa toiminnassa. Esimerkiksi jo lasten yksilöllinen huomioiminen ryhmän muodostuksessa on pedagoginen peruste. Haastattelussa tarkennettiin lasten yksilöllistä huomioimista esimerkiksi lasten erityistarpeista huolehtimisena sekä riittävänä aikuisten määränä suhtautettuna lapsiin. Haastateltavat puhuivat lisäksi lapsen yksilökohtaisesta toiminnan suunnittelusta ja toteutuksesta, lapsen kuormittumiskynnyksestä ja oman rauhan tarpeesta. Lapsen päivittäisen

toiminnan havainnointi ja dokumentointi sekä lapsen turvallisuuden tunne olivat myös mainittuja yksilöllisen huomioimisen muotoja.

Yhtenä ainakin toiveissa olevana pedagogisena perusteluna oli lapsen turvallisuuden tunteen ylläpitäminen. Kuten aiemmin mainittuna se toteutuikin osittain, mutta tähän haluttiin tarkentaa lapsen varhaiskasvatuksen jatkumon mahdollistamisen. Tällä hetkellä varhaiskasvatusprosessi seurasi lain ohjaamia ikärakenteita, jolloin lapsen täyttäessä kolme vuotta hänet siirrettiin välittömästi isompien ryhmään. Tähän tulisi harkita lapsen varhaiskasvatuskauden loppuun saattaminen samassa ryhmässä, koska lasten kehitysvaiheet tapahtuvat niin eri kohdissa ikävuotta. Lapsen täyttäessä sen kolme vuotta hän ei välttämättä ole kehityksessä samalla tasolla kuin toiset kolmevuotiaat tai vanhemmat lapset. Tämä muutos mahdollisesti pienentäisi myös ryhmän muiden jäsenten kuormitusta, koska ryhmässä on helpompi toimia yhdessä kaikkien ollessa edes lähes samalla tasolla. Lisäksi kasvattajien olisi helpompi suunnitella toimintatavat ja –muodot, joista lapsi yksilöllisesti hyötyisi parhaiten hänen ollessaan koko toimintakauden samassa ryhmässä. Kesken kauden tapahtunut siirto voi kuormittaa todella paljon tätä yksittäistä lasta. Lapsi saattaa olla suuremman tuen ja rohkaisun tarpeessa siirtyessään uuteen ryhmään. Pienillä lapsilla ei vielä sosiaaliset vuorovaikutustaidot ole harjaantuneet välttämättä riittävästi, jotta sopeutuminen tapahtuisi helposti. (Koivula & Eerola-Pennanen, 2017, 208)

Viime aikoina varhaiskasvatus nousi uutisiin juuri henkilöstömitoituksen vajauksesta (Kymäläinen, 2021) ja työntekijöiden uupumuksesta (Vesalainen, 2021) ympäri Suomen, minkä johdosta tämäkin tutkimus oli hyvin ajankohtainen. Suomen valtion hallinto pyrki vastaamaan tähän tuoreeseen ongelmaan aloittamalla useamman vuoden mittaisen seurannan. Seurantaohjelma aloitettiin vuonna 2020 ja jatkuu ainakin osittain vuoden 2022 syksyyn asti. Tulosten perusteella ylityksiä kyllä tapahtui, mutta ei hälyttävissä määrin. Helsingin seutu oli selkeästi poikkeus tässä ja siellä päätettiinkin jatkaa valvontaa vielä vuonna 2022. (Aluehallintavirasto, 2021) Aluehallintaviraston opetus- ja kulttuuritoimen johtaja kirjoitti tuloksista, että varhaiskasvatusyksiköiden lasten todellinen määrä varmasti vaikutti sekavalta ulkopuolisten mielestä. Kyselyyn osallistuneiden varhaiskasvatusyksiköiden lasten määrät olivat kuitenkin lain mukaan sallituissa rajoissa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Valvontaohjelman tehtävä oli seurata lain toteutumista ja näin kentällä vaikutti tapahtuvan. (Keski-Rauska,

Kivikangas & Terho, 2021) Näiden seuranta- ja valvontaohjelmien pohjalta sekä oman aineiston pohjalta näki ristiriitaisuutta ihmisten mielipiteiden välillä ja vaikeaa onkin määrittää, kuka oli oikeasti oikeassa. Kentällä kuitenkin oltiin lasten kanssa päivittäin tekemisissä ja siellä arjen haasteet kohdattiin päivittäin. Selkeästi vastaajien joukossa haluttaisiin muutosta tapahtuvan ja isoin kohde vaikuttaisi olevan ryhmien koot tai suhdeluvut.

6.2 Jatkotutkimusideat

Kandiditutkimuksemme rajallisuuden takia sekä haastatteluista nousseista teemoista suunnittelimme mahdollisia jatkotutkimusideoita. Ensinnäkin tutkimuksemme rajatun pituuden takia painottuivat tutkimustulostemme näkemykset yksiköiden johtajien näkemyksiin. Tutkimuksemme voisi toteuttaa uudelleen laajempaan, jolloin vertailua johtajien sekä opettajien välillä pystyisi toteuttamaan. Lisäksi laajemmalla vastaajaotannalla tuloksista voisi mahdollisesti johtaa yleistettävämpää tietoutta.

Varhaiskasvatuksessa on lisäksi useita ammattiryhmiä. Lapsiryhmissä työskentelevät varhaiskasvatuksen ammattilaiset katsovat ryhmän toimintaa eri näkökulmasta kuin varhaiskasvatuksen johtajat, joten ryhmänmuodostuksen kehittäviksi tekijöiksi voisi mahdollisesti nousta muitakin tekijöitä kuin tutkimuksemme nousseet. Tästä syystä yksi mahdollinen tutkimus voisi käsitellä varhaiskasvatuksen opettajien, sosionomien sekä lastenhoitajien näkemyksiä kehitystä tarvittavista tekijöistä ryhmien muodostamiseksi.

Haastatteluissa nousi esiin lisäksi ajatusta siitä, että johtajien ammatillisuuteen pitäisi luottaa ryhmien muodostamisessa enemmän. Tämän näkemyksen myötä pohdimme, että voisi olla hyvä tutkia varhaiskasvatuksen johtajien kokemuksia mahdollisuudestaan vaikuttaa varhaiskasvatusyksiköitä koskevien rakenteellisten muutosten kehittämiseksi, vai kokevatko ettei heidän asiantuntijuuttaan kuulla tarpeeksi.

6.3 Eettisyys ja luotettavuus

Kandiditutkimuksemme toteutuu hyvä tieteellinen käytäntö ja olimme pohtineet tutkimuksemme suunnitteluvaiheessa eettisiä kysymyksiä. Eettisesti

toteutetussa tutkimuksessa huomioimme tieteellisiä toimintatapoja kuten yleistä huolellisuutta aineiston keruussa sekä tarkkuutta että rehellisyyttä niin tutkimuksen tulosten esittämisessä kuin tulosten arvioinnissa (Kuula, 2011, 34–35). Tutkimuksessa käytettiin tutkimuksellisesti tarkoituksen mukaista aineistonkeruuta menetelmää eli puolistrukturoitua haastattelua ja suunniteltiin esimerkiksi vastaajien anonyymiyden toteutuminen sekä tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus. (Varantola, 2013, 6) Tutkimuksellemme eivät olleet tarpeellisia haastateltavien henkilötiedot, joten tietosuojalain (1050/2018) mukaisia suostumuksia henkilötietojen tallentamiseen ei tutkimuksessamme tarvittu.

Tutkimuksessa toimitettiin tutkimuslupamenetelmän mukaan, emmekä toteuttaneet varsinaisia haastatteluja ennen tutkimusluvan saamista, vaikka olimme alustavasti kyselleet vapaaehtoisia haastateltavia tutkimukseen. Tutkimuksen raportoinnissa olemme huomioineet viittauksilla sekä lähdemerkinnöin muiden tuottaman tieteellisen tiedon. Olemme lisäksi pyrkineet erottelemaan oman näkemyksemme selkeästi lainatusta tiedosta tai aineistosta. Raportoinnin lisäksi kerätyt tallenteet käsiteltiin tietoturvalisätoimilla ja tieteen vaatimalla huolellisuudella. (Kuula, 2011, 34–35, Varantola, 2013, 6)

Tutkimuksen luotettavuutta huomioimme myös tutkimuksen suunnitteluvaiheessa. Haastattelurunko rakennettiin niin että aineistolla pystyttiin vastaamaan esittämiimme tutkimuskysymyksiin, joka tukee tutkimuksemme validiteettia. Tutkimuksen reliabiliteetti toteutuu myös validiteetin lisäksi sillä tutkimus olisi toistettavissa huomioiden kuitenkin, että tutkimustulos voi laadullisessa tutkimuksessa olla erilainen aikaisempaan tutkimukseen verrattuna koska tutkimuksessa tutkittiin henkilöiden näkemyksiä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 119) Näin ollen eri vastaajilta kerätty aineisto voi nostaa analyysissä esiin erilaisiakin tekijöitä kuin tutkimuksessamme nousseet. Tästä syystä olemme huomioineet tutkimuksessamme myös työmme rajoittavat tekijät tutkimuksen loppuksi (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 137).

Aineiston analyysissä olemme pyrkineet puolueettomuuteen, eli olemme ilmaisseet saamamme aineiston haastateltavien näkökulmasta. Olemme yrittäneet, ettei oma näkemyksemme tai asenteemme vaikuta aineiston analyysiin, vaikka Tuomi & Sarajärvin (2018, 119) toteavat tämän olevan laadullisessa tutkimuksessa väistämätöntä. Tutkimuksemme raportoinnissa

olemme pyrkineet kuvaamaan tutkimuksen etenemistä selkeästi ja johdonmukaisesti (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 131).

6.4 Tutkimuksen rajoittavat tekijät

Kappaleessa 4.2. Aineiston keruu ilmenee, että tutkimukseemme osallistui neljä haastateltavaa. Vähäinen vastaaja määrä on yksi tutkimuksemme rajoittavista tekijöistä, joka on huomioitu tutkimuksen yhteenvedossa. Pienellä vastaajaotannalla tutkimuksemme tuloksia ei voida yleistää vaan tutkimuksemme tulos on katsanto tutkittavaan aiheeseen. Rajoittavana tekijänä voi pitää lisäksi sitä, että suurin osa vastaajista oli varhaiskasvatusyksikön johtajia, joten toivomaamme vertailua johtajien sekä varhaiskasvatuksen opettajien välillä emme pystyneet tekemään.

Tutkimusta rajoitti haastateltavien vähyyden lisäksi käytetty haastattelutapa. Haastattelu oli hyvin lyhyt sekä suppea. Olimme tarkoituksen mukaisesti jättäneet haastattelusta tiettyjä termejä kuten pedagogiikka pois, jotta emme johdattelisi vastaajia kysymyksillä. Laajemman puolistrukturoidun haastattelun tai joustavan haastattelun kautta olisi aineistosta voinut nousta esiin eri teemoja kuin tuottamastamme haastattelusta. Esimerkiksi käyttämällä joustavaa haastattelua olisi haastattelun aikana voinut tehdä täsmentäviä kysymyksiä ja huomioita haastateltavalle, jolloin aiheen näkemykset olisivat voineet syventyä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, 63).

LÄHTEET

- Aluehallintavirasto. (2021a). Varhaiskasvatuksen valtakunnallinen valvontaohjelma. Haettu osoitteesta:
https://avi.fi/documents/25266232/55310955/Julkaisu-127_Varhaiskasvatuksen+valvontaohjelma+2022+fi.pdf/bfcf03ff-207d-3852-6d4b-9f874230d3d2/Julkaisu-127_Varhaiskasvatuksen+valvontaohjelma+2022+fi.pdf?t=1639555312388
- Bäckgren, N. (19.01.2022). *Helsingin päivähoido ajautui kriisiin: Lapsia hoitamaan siirretään jo kirjastojen työntekijöitä*. Haettu osoitteesta:
<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008551545.html>
- Eerola-Pennanen, P. & Turja, L. (2017). *Yhdenvertaisuus ja moninaisuus*. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Vastapaino.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuslain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta HE 34/2019. Helsinki. Haettu osoitteesta:
<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2019/20190034#idm45237816428720>
- Heikka, J. ym. (2016). *Lapsikohtainen havainnointi ja arviointi varhaispedagogiikassa*. Teoksessa Hujala, E. & Turja, T. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. PS –Kustannus.
- Helenius, A. (2008). *Mitä pedagogisella prosessilla tarkoitetaan?* Teoksessa Helenius, A & Korhonen, R. (toim.) Pedagogiikan palikat – Johdatusvarhaiskasvatukseen ja –kehitykseen. WSOY Oppimateriaalit.

- Hellström, M. (2008). *Sata sanaa opetuksesta: keskeisten käsitteiden käsikirja*. PS –Kustannus.
- Kalliala, M. (2012). *Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoitossa*. Gaudeamus.
- Keski-Rauska, M-L., Kivikangas, M. & Terho, T. (2021). *Taas on suhdelukujen aika*. Aluehallintavirasto blogi. Haettu osoitteesta <https://avi.fi/blogi/-/blogs/taas-on-suhdelukujen-aika>
- Keskiuudenmaan ympäristökeskus. (2022). *Määräykset ja ohjeet*. Päivähoito- ja kerhotoiltojen vaatimukset ja valvonta 2020. Haettu osoitteesta: https://www.keskiuudenmaanymparistokeskus.fi/sivu.tmpl?sivu_id=1967&d=1967
- Koivula, M. & Eerola-Pennanen, P. (2017). *Yhteisöllisyys ja yksilöllisyys*. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) *Valloittava varhaiskasvatus*. Vastapaino.
- Kuula, A. (2011). *Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Vastapaino.
- Kurki, L. (2001). *Sosiaalipedagoginen näkökulma varhaiskasvatukseen*. Teoksessa Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. (toim.) *Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia*.
- Kymäläinen, S. (12.10.2021). *Varhaiskasvatuksen työvoimapula syvenee – opettaja: "Kuka tätä työtä tekisi, jos minä kävelen ulos päiväkodista?"* Haettu osoitteesta: <https://yle.fi/uutiset/3-12129267>
- Laki varhaiskasvatuslain muuttamisesta 108/2016. Helsinki. Haettu osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160108>
- Nivala, E. & Ryytänen, S. (2019). *Sosiaalipedagogiikka*. Gaudeamus Oy.
- Opetushallitus. (2014). *Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet*. Helsinki. Haettu osoitteesta: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Opetushallitus. (2019). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018*. Helsinki. Haettu osoitteesta: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelmien-perusteet>

- Opetushallitus. (2022). Turvallinen ja terveellinen päiväkotij- ja koulurakennus.
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/turvallinen-ja-terveellinen-paivakoti-ja-koulurakennus>
- Oulun seudun ympäristötoimi. (2020). *Suunnitteluohjeita päiväkodin perustamiseen*. Haettu osoitteesta:
<https://www.ouka.fi/oulu/ymparisto-ja-luonto/ohjeet1>
- Pihlaja, P. (2019). *Ryhmä erilaisten lasten kasvun paikkana*. Teoksessa Pihlaja, P. & Viitala, R. (toim.) *Varhaiserityiskasvatus*. PS –Kustannus.
- Puusa, A. (2020a). *Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet*. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus Oy.
- Puusa, A. (2020b). *Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin*. Teoksessa Puusa, A. & Juuti, P. (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus Oy.
- Raittila, R. (2013). *Pienryhmätoiminta ja leikkialueet – Varhaiskasvatuksen pedagoginen toimintaympäristö rakentuu arkisissa käytännöissä*. Teoksessa Karila, K. & Lipponen, L. (toim.) *Varhaiskasvatuksen pedagogiikka*. Vastapaino.
- Raittila, R. & Siippainen, A. (2017). *Varhaiskasvatuksen pedagoginen toimintaympäristö*. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) *Valloittava varhaiskasvatus*. Vastapaino.
- Rakennustieto Oy. (2019). *Päiväkotien suunnittelu*. RT Ohjekortti 103083. RT-kortisto. Haettu osoitteesta:
https://www.rakennustietokauppa.fi/sivu/tuote/rt-103083-paivakotien-suunnittelu/2742617?gclid=CjwKCAiAyPyQBhB6EiwAFUuakiKOvD-MKfU1okSVwKQY84iXOdF02iHwoPrdY_sjwJOtGaF2HVIL5hoCQqcQAvD_BwE
- Sahimäki, S. & Soranummi, S. (2014). *Pieni piiri pyörii: Lastentarhanopettajien ja lastenhoitajien näkemyksiä lapsiryhmien muodostamisesta, niiden toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä ja pienryhmätoiminnan merkityksestä päiväkodin arjessa*. (Kandityö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu). Haettu osoitteesta:
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201402172355>

- Salminen, J. (2017). *Kasvattaja lasten kehityksen ja oppimisen tukijana*. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Vastapaino.
- Salumäki, T. (2021). *Varhaiskasvatuslaki vaatii jälleen remontin, sanovat asiantuntijat – päiväkotien henkilöstömitoitukseen jäi porsaanreikä*. Helsinki. Haettu osoitteesta: <https://yle.fi/uutiset/3-12127232>
- Sosiaalhallitus. (1980). *Päiväkodin toimitilojen suunnittelu*. Helsinki.
- Tampereen tilapalvelut. (2022). Suunnitteluohjeet. Päiväkotien suunnitteluohje (pdf, 530KB). Haettu osoitteesta: <https://tamperetilapalvelut.fi/materiaalipankki/suunnitteluohjeet/>
- Tehy ry. (2022). *Henkilöstömitoitus varhaiskasvatuksessa*. Haettu osoitteesta: https://www.tehy.fi/fi/tyoelamaopas/tyosuojelu/henkilostomitoitus-varhaiskasvatuksessa?gclid=CjwKCAiAsNKQBhAPEiwAB-I5zYEWIEgKp3Z3EAbfgs4NgxbK8j5Z_GnQcE9uQVchEjsXTwlecY-20BoCoP0QAvD_BwE
- Tietosuojalaki. 5.12.2018/1050. Helsinki. Haettu osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050#L5P27>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Tammi.
- Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta 23.8.2018/753. Helsinki. Haettu osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180753>
- Varantola, K. (2013). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitleminen Suomessa: tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012 = God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland: forskningsetiska delegationens anvisningar 2012 = Responsible conduct of research and procedures for handling allegations of misconduct in Finland: guidelines of the Finnish advisory board on research integrity 2012*. Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
- Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540. Helsinki. Haettu osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidm452378157783>

- Vesalainen, S. (12.10.2021). *Uupuneilta lastenhoitajilta tulee yhteydenottoja ammattiliittoon nyt viikottain – JHL: Hoitaja pahimmillaan yksin jopa 21 lapsen kanssa*. Haettu osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-12140352>
- Viitala, R. (2000). *Integraatio ja sen toimivuus lastentarhanopettajien arvioimana*. Jyväskylän yliopisto, erityispedagogiikan laitos.
- Viitala, S. (2015). *Ryhmäkoko ja pienryhmätoiminta taaperoiden päiväkotihoidossa -Varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja vanhempien käsityksiä ryhmien muodostamisen perusteista*. (Pro gradu, Helsingin yliopisto) Haettu osoitteesta: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201505221270>
- Ympäristöministeriön asetus asuin-, majoitus- ja työtiloista 1008/2017. Helsinki.
Haettu osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20171008>
- Ympäristöministeriö. (2022). *Suomen rakentamismääräyskokoelma*. Helsinki.
Haettu osoitteesta: <https://ym.fi/rakentamismaaraykset>

LIITE

Haastattelu

Tutkimuksen alustava nimi: Varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemykset lapsiryhmien perustamisen takana olevista tekijöistä.

Tutkijan nimi: Mirka Argillander & Henna Hertsi

Yliopisto: Tampereen korkeakoulu

Tiedekunta: Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta

Haastateltava:

Ammattinimike

Työkokemus kyseisessä ammattinimikkeessä

1. Ketkä muodostavat varhaiskasvatusyksikkönne lapsiryhmät?
2. Millaisia lapsiryhmiä varhaiskasvatusyksikössä on ja millä perusteella ne on jaettu?
3. Kuinka tarkkaan henkilöstömitoitus huomioidaan lapsiryhmiä perustettaessa?
4. Mihin kaikkeen henkilöstömitoitus mielestänne vaikuttaa varhaiskasvatuksessa?
5. Valtioneuvoston asetuksista tulevat henkilöstömitoitukset koskien varhaiskasvatusta, mutta tilojen neliömääristä suhtautettuna lapsiin ei ole olemassa säädöksiä vaan suosituksia. Olisiko hyvä, että tilojen vähimmäisneliömäärä olisi lailla säädetty ja miten tämä vaikuttaisi lapsiryhmään?
6. Mihin kaikkeen ryhmäkoko mielestänne vaikuttaa varhaiskasvatuksessa?
7. Millaisia perusteita ryhmäkokojen määrittämiselle pitäisi olla?
8. Koetteko, että perinteiset tavat muodostaa lapsiryhmiä istuvat tiukassa varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa?
9. Miten varhaiskasvatuksen lapsiryhmien perustamista tulisi kehittää tulevaisuudessa?